

צ'בזטי מזהר"ן

תנינא

דף מב:

עם

ביאור חברותא

ללימוד בעיון

תורה קז

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(ה"מ שמו שמה)

תורה אור
תורה קט
תהלים לו (כט) צדיקים
יירשו ארץ ושקנו לעד עליה:

מב: ליקוטי

אקג בשעת התפילה, כל זמן שהאדם שומע עוד אז איזה אדם דחינו ששומע ומרגיש שעומד עוד אדם לא בשעת תפילתו, הוא לא טוב. כי צריך כל אדם בשעת תפילתו שיצייר בדעתו שאין שם אלא אני והש"י לבד [1]. ובמאמר אבא שאול וכו' פ"א רצתי אחר צבי וכו' (במ"ו נה), שם מבואר ביטול גדול יותר בשעת התפילה, שמהויב האדם לבטל עצמו כ"כ בשעת התפילה, עד שלא ירגיש אפי' את עצמו כלל בשעת תפילתו, רק את הש"י לבדו. כי אז בשעת התפילה האדם עומד בהיכל המלך וכו' ע"ש מ"ש שם (באות ו) מי הוא הלא ישותו נתבטל ואין כאן אלא המלך בעצמו וכו' ע"ש :

קד היה אוהב מאד את העבודות הפשוטות של סתם בני אדם האנשים הפשוטים הכשרים. והי' אוהב מאד מי שיכול לומר הרבה תחינות ובקשות בתוך הסידורים הגדולים כדרך ההמוני עם הכשרים [2]. והי' מזהיר ומוכיח אותנו כמה פעמים לומר זמירות בשבת. והי' מקפיד וכועס מאד על מי שהוא חכם בעיניו ואינו מתאמץ לומר זמירות בשבת ובמוצאי שבת או שאר עבודות פשוטות. כי עיקר היהדות הוא בפשיטות ובתמימות גמור בלי שום חכמות כמבואר אצלנו כבר כמה פעמים [3]. וגם הוא בעצמו ז"ל קודם שהגיע לו החולאת הכבד שנסתלק על ידו. קודם לזה, כל ימיו, הי' מזמר זמירות הרבה בכל שבת ושבת ובמוצאי שבת :

קה שמעתי מאחד שהזכיר אותו שישתדל לעיין בתורתו [4]. ויראה לחדש בתורתו איזה דבר. (כאשר הזהיר על זה לכמה וכמה מאנשיו). ואמר לו, אם תזכה לכווין אל תוכן כוונתי בתורתו מה טוב. ואפילו אם לא תוכל לכווין כוונתי. אעפ"כ טוב מאד כשזוכין לחדש איזה דבר בתורה. כי הוא תיקון גדול להרהורים. כי כל הרהורים באין ע"י כח המדמה [5]. וע"י שמחדשין איזה דבר בתורה, שזהו בחי' מדמה מילתא למילתא [6]. ע"י מתקנין פגם הרהורים שבאין ע"י המדמה [7].

גם אנכי בעצמי שמעתי מפיו הק' כמה וכמה פעמים, שהזהיר מאד לחדש בתורה. ואמר שהוא תיקון גדול מאד מאד על העבר. ואמר שאפי' דיבור א' לבד כשזוכין לחדש הוא ג"כ טוב מאד. כי הוא תיקון גדול מאד : גם אמר שהוא טובה לנשמת אבותיו שכבר נסתלקו [8].

קו ראוי להרהר בדברי תורה בשעת זיווג [9]. ואעפ"כ יוכל להוליד בנים. אעפ"י שמחשבתו תהי' דבוקה או בהרהורי תורה. וטוב מאד להרגיל עצמו בכך :

קז פעם אחד דיבר מענין מיוחד והרחקת התאוה הכלליות שהיא תאוות ניאוף. ענה ואמר, הנה אכילה עכ"פ נתוסף להאדם כח והיות על ידי זה [10]. אבל זאת התאוה, הלא אדרבא, היא מפסדת ומזקת החיות מאד, ומתישת"ה כחו של

מוהר"ן תנינא קיד

אדם מאד [11]. בוודאי אין צריכין אותה כלל"ה, כ"א בשביל קיום המיין לבד :

קח פעם אחד סיפר מענין מעשה בני אדם. ענה ואמר. הלא האדם, בשביל תענוג קמן אחד של רבע שעה, [12] הוא יכול לאבד ולהפסיד כל העוה"ז עם העוה"ב: ואמר בלשון אשכנז בזה הלשון, אה מענטש פון איין תענוגיל וועגנין פון אה פערטיל שעה, קאן ער אן ווערין גאר דעם עולם הזה, מיט דעם עולם הבא :

קט סיפר עמי מענין קבר הבעש"ט זצוק"ל, שטוב מאד להיות שם על קברו [13]. ואמר, כי **צדיקים יירשו ארץ** (תהלים לו) היינו שהצדיקים אמתיים"ה יורשים ארץ ישראל [14]. שזוכים שמקום גניזתם הוא קדוש [15] בקדושת ארץ ישראל ממש [16]. וא"י הוא תיקון גדול לפגם הברית [17].

קי שמעתי שאיש אחד שאל אותו כיצד הוא הבחירה. השיב לו בפשיטות, שהבחירה היא ביד האדם בפשיטות, אם רוצה עושה, ואם אינו רוצה אינו עושה: ורשמתי זאת, כי הוא דבר"ה נצרך מאד. כי כמה בני אדם נבוכים בזה מאד. מחמת שהם מורגלים במעשיהם ובדרכיהם מנעוריהם מאד. ע"כ נדמה להם שאין להם בחירה ח"ו. ואינם יכולים לשנות מעשיהם. אבל באמת אינו כן, כי בוודאי יש לכל אדם בחירה תמיד, על כל דבר, וכמו שהוא רוצה עושה. והבן הדברים מאד [18].

קיא אחד שאל אותו בענין הנהגת התקרבות להש"י. וצוה לו ללמוד וכו'. ושאל אותו. הלא איני יכול ללמוד. השיב לו. ע"י תפלה"ה יכולין לבא לכל. לכל טוב. לתורה ועבודה ולכל הקדושות ולכל העבודות ולכל המובנות שבכל העולמות :

פעם אחד אמר, אם היו מניחין מת לעוה"ז להתפלל בוודאי הי' מתפלל יפה בכל כחו [19].

קיב לענין התחזקות לכל יפול האדם בדעתו מחמת ריבוי הפגמים והקלקולים שקלקל ע"י מעשיו ענה ואמר, אם אתה מאמין שיכולין לקלקל, תאמין שיכולין לתקן [20].

קיג מי שרק מתנוצץ לו הש"י, כשעושה ח"ו אפילו דבר אחד שלא כראוי בשלימות. (כלומר אעפ"י שאין בזה הדבר שום נידוד עבירה ח"ו, ולא שום תאוה גמורה בגשמיות, רק שאינו עושה הדבר בתכלית שלימות הקדושה כראוי באמת), ראוי לו שתכלה נפשו לגמרי מעוים החרטה והבושה :

קיד פעם אחד דברתי עמו ז"ל. והבנתי שהי' הפיץ מאד לגלות לי איזה דבר מהשגותיו שהשיג, כדרכו תמיד, אך הי' קשה עליו. והלכתי עמו יחד בשתיקה, כי לא דיבר עמי מאומה. אך בתוך זה, יצאו מפיו ד"הק' דיבורים אלו, סע האמא אה פנים, או מע מוז זיך פון אה

10 ז"ע עיין לעיל תורה רנו
11 גם בתרלד-ומתישת, ומתורלו- ומתשת
12 עיין ש"ע א"ח סימן רמ סעיף טו
13 בתרלד- ככל (מתוקן ב"ש)
14 עיין פל"ח כאן
15 עיין שיש"ק ח"ב סימן רמא
16 מתורלו- אמיתיים
17 עיין לק"ה קריה וכתובת קעקע ג' ד' הובא בשיש"ק ח"ג סימן כ'
18 מעלת קברי צדיקים עיין דרשות הר"ן דרוש ח', ספר העיקרים ד' לה, שם הגדולים מע' גדולים ערך א' קצט. ספר המדות צדיק קעג.
19 עיין לק"ה חלב רס ג' ו' מובא בשיש"ק ח"א סימן טו שהבעש"ט פעל שקברו יהיה בחי' א"י וצ"ע לכאורה לפ"ו דווקא קברו ואעפ"כ לונד שם מוהר"ת ממנו לכל קבר של צדיק ועיין מתוק מדבש על זוהר שלח דף קעג: שקבר משה רבנו קדוש יותר מא"י. ועיין הקדמת בעש"ט עה"ת (מאירת עינים) אות פ' ובמקור מים חיים שם אות כו שהביא דברי רבינו ומוהר"ת אלה בלא מקור אחר. גם עי' לק"ה שולחן ד' יג. עיין כלי יקר (במדבר לג מט) נפש הצדיק נתון יותר והיה וקיום לעולם מכל הרוחניות שהיה בביהמ"ק וכו' ובדרשות מקור"ת דרוש ח' כתב גם אחרי מותם מקומות קברותיהן ראויין להמצא השפע שם כי עצמותיהם

רבינו שהשיג מדה שמינית שהיא בינה בשלימות. ועיין תורה ח' תנינא אות ז' שהאמונה והנבואה היא כפי ברור המדמה, וע"ש אות ח' ע"כ לייך לנפש מאל לזיק למיני כי ע"י התקוות אליו מתכרר המלמה. ועיין תורה קכ. וצ"ע אם הוא ילדי"ה הכי שעתיל להטעל א"כ כלל מיומה האמונה ונבואה אלל עיין ספר העתקים מלמך ג' סוף פ"ה ופי' ופי"ו ומלכות הר"ן דרוש ח' שנובאה ככח המלמה היא מלמנת כל הנבואים לכך ממנה נביעו וכשתנטול והמתה נתקם ויט לנבואה ככלל ממנה)
10 ברכות יט. ויבמות קט:
11 עיין חיי מוהר"ן סימן תקכא- כבר נתתי לכם מדרגה כשר וטוב ואתם רשאים לחדש בתורה וכו' ע"ש. ועי"ש דברי מוהר"ת כאן בהמשך כתב גם שם באריכות יותר. ועיין באה"ל תורה נד אות ד' שם מוהר"ת שבתורה נד ח"א ומתוך רבינו לאנשיו ובעיקר למוהר"ת מדרגה ברור וזך.
12 עיין זוהר פרשת שלח דף קעא. וקעד. ובוזוהר חודש רות [דף קג]. עיין קב הישר פרק לה. ולק"ה חודש ג' יג.
13 עיין זוהר מצורע דף נו. ובמקדש מלך שם (בספרים ישנים נמצא בדף פו. וע"ש שכתב כמאן ראה לדברי הרב (תאריז"ל) שמתרר להרהר או בתורה רק צריך להוזהר שלא יגעו ידיו בבשר] וצ"ע מספר חסידים סימן שסב. ועיין דעת התורה למהר"ש סימן רמ שכתב ששם מדובר בריבוי הרהור לכן יכול לבטל התאוה.
14 בתקפא בתורתו ציין רק קד קה וכן העתיקו בתרלד ותורלו ורק בתרדו כתב הכל
15 בתקפא תרלד ותורלו- א', ומתורלו- אחד (וצ"ע לכאורה צ"ל אחר אבל עיין השתפכות הנפש אות י' שגם כתב אחד (וכן במהדורת פראמפאל שנת תרפ). בלק"ע תפלה פו דילג תיבות אלה)
16 עיין תורה ט' אות ג' ע"י דבור אמת עושה מתיבת התפלה תיבת נח ואין למבול אחיזה בו ונאלה לטיטו הך.
17 מוהר"ת בתקפא
18 מוהר"ת בתקפא
19 עיין חיי מוהר"ן סימן תקכ
20 עיין לקוטי עצות ערך תמימות ושיחות הר"ן סימנים טו, טז, יט, לב, נא, קא.
21 עיין ככבי אור שיחות אספורים ושיחות אור מג הובא בחכמה ובתבונה סימן ב' אות טו רבינו שאל את רבי אהרן תלמידי הרב של ברסלב למה לא תקח את ספרי ותעיין בו היטב עד שיעלה על דעתך איזה קשיא ואח"כ תוסיף ותעיין בו עד שתבין ותדע את התירוץ שעי".
22 מוהר"ת בתקפא
23 עיין ריש תורה כה צריך לצאת ממדמה לשכל וע"ש בסוף התורה צריך לקרא לצה"ר שם חוש מדרגה ועיין ככבי אור חכמה ובינה אות לו שהכוונה למדה שמינית של הס"א שהתגברה נגד האור של

מאמר מיאוס התאוה הידועה

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום כתיבת התורה
לא ידוע

פתיחה

רבנו מדבר כאן על תאוות ניאוף, שהיא כל כך מאוסה עד שאין צריך אותה כלל, אלא לקיום המין.

שיחות

אין

ליקוטי הלכות

אין

קושיות

א. פעם אחד דיבר מענין מיאוס התאוה וכו' ענה ואמר וכו' – מדלא כתיב פעם אחת צ"ע האם הכל דברי רבנו? או שאדם אחד דיבר פעם ממיאוס התאוה ורבנו חזק דבריו.

ב. מפסדת ומזקת החיות מאד – צ"ע גם אכילה יתירה מזיקה לגוף כמבואר בתורה רנז/ב ובתורה רסג/א.

ג. הנה אכילה עכ"פ וכו' – צ"ע הרי אכילה היא דבר בכל יום שאוכלים יותר מדאי, וגם מה שלא לחיזוק הגוף ומדוע מואס בתאוות ניאוף יותר מתאוות אכילה.

ד. הנה אכילה עכ"פ וכו' – צ"ע אדרבה גדר אדם לאכול רק כדי צרכו והאוכל יותר הוא מעשה בהמה/ו כמבואר בתורה רסג, ואילו בתאוה הידועה לא אמר שהמשמש יותר מלקיום המין נפל מגדר אדם לגדר בהמה אע"פ שבבכורות ח/י אמרו שרק אדם ונחש משמשים גם שלא לקיום המין. ואדרבה לאדם יש חיוב מצוות עונה.

ה. לקיום המין בלבד – צ"ע למי רבנו מדבר הרי האיש חייב במצוות עונה (ש"ע או"ח רמ א) ומושעבד לה עד שאם פורש נגד רצונה יוציא ויתן כתובה. ואולי במליצה זו הכוונה לקיום המין השני דהיינו אשתו כדי שתתקיים אצלו ולא תברח. וכנראה רבנו מדבר אלינו שנאיר גם באשה את הרצון לזה.

ו. בוודאי אין צריכין אותה כלל כ"א בשביל קיום המין לבד – עיין יומא סט: שחז"ל בקשו רחמים שתתבטל התאוה הזו וראו שא"א כי לא יהיה גם קיום המין כלל, ועל כן רק בקשו רחמים לכחול עיני דיצה"ר הזה והועיל שלא יהיה יצה"ר לקרובות משפחה. ועיין שיחות הר"ן אות קמא כשגילה רבנו את העשרה מזמורים לתיקון הכללי אמר רבנו שרצה לבטל לגמרי את התאוה הזו, אבל א"א כי הוא שינוי הטבע שזה לא אפשרי. וצ"ע מדוע לא תירץ כתירוץ הגמרא? הרי כאן מודה שלקיום המין כן צריך אותה.

כט חשון תשפ"ו ירושלים

³ תורה רנו – פי כשאוכל יותר מצרכו, זה המאכל מזיק לו, כי כל דבר יש לו שרש שיש לו חיות ממנו, כגון הסמים יש להם חיות ממה שהאדם לוקח אותם לרפואה, וכן המאכלים יש להם חיות מזה שהאדם אוכל אותם ומקבל חיות מהם, מזה יש חיות להמאכלים; אבל כשאוכל יותר מצרכו, אין לזה המאכל ממי לקבל חיות, מאחר שאין האדם צריך אליו, והוא דומה כאלו הניחו האדם לתוך בלי, שבודאי אינו מקבל חיות משם, ועל כן המאכל מבקש לו חיות להחיות עצמו, ואזי הוא מוציא החיות של האדם, ועל ידי זה הוא מזיק להאדם, ומחמת זה נצטרפין עמו אפלו שאר המאכלים ומזיקים לו.

¹ תורה רסג – דע, שחלי הקדחת, רחמנא לצלן, בא על ידי מה שאדם אוכל אכילה יתרה. ... וזה בחינת (תהילים ס"ו:ב): הרפכת אגוש לראשנו; הינו שגדר אגושי למעלה ממנו, פי הוא למטה מגדר אדם, פי ירד לגדר בהמה כנ"ל, אזי: באנו באש ובמים – זה בחינת חלי הקדחת, רחמנא לצלן, שהוא אש ומים, חמימות וקרירות.

¹ לבד מהאריה גינוני מלכות יש בו שלא טורף כשאינו רעב כידוע.

² בכורות דף ח: – א"ל קיסר לרבי יהושע בן חנניה נחש לכמה מייעבר ומוליד א"ל לשב שני והא סבי דבי אתונא ארבעינהו ואוליד לתלת נהו מייעברי הוו מעיקרא ד' [שנין] והא קמשמשי שמושי אינהו נמי משמשי כאדם.

¹ ועי"ש שבששה חדשים אחרונים להריון מועיל לשיפור הוולד ואם הוא מעשה מאוס כל כך איך יועיל לשיפור הוולד?

ז. אין צריכין אותה כלל, כ"א בשביל קיום המין – צ"ע המילה 'כלל' לכאורה מיותרת ומה בא להוסיף בה? נראה שרצה להדגיש עד כמה צריך למאס תאוה זו ועיין שבחי הר"ן יז/ו שאמר שכל אחד יוכל להגיע למדרגה שלא יהיה לו שום הנאה ממנה אלא אדרבה יסורים.

ח. ראה שבחי הר"ן יז שהצדיק יש לו יסורים כמו במילה בעת הזיווג וצ"ע הרי במדרש/ו אמרו אפילו חסיד שבחסידים א"א שלא יהיה צד אחד בעון/ו. וראה יסוד ושרש העבודה/ו שהכוונה לאיזה הנאה קצת. ועי"ש במדרש שדוד אומר זאת על ישי אביו הצדיק שמת בעטיו של נחש (שבת נה:), דהיינו שלא נמצא בו שום עוון שבעטיו מת אלא חטא אדם הראשון. עיין צדקת הצדיק/א שהמעט הנאה של היתר היא מעטיו של נחש, ורק יחידי סגולה שהם בבחי' שהקיא חלב שינקו מאמם הם נקיים גם מהזהמה הזו של עטיו של נחש כגון רבי שעל כן באמת לא מת והיה בא לביתו אחרי הסתלקותו בכל ליל שבת. וכגון יעל ורבי אליעזר הגדול עי"ש.

ט. אין צריכין אותה כלל, כ"א בשביל קיום המין – צ"ע הרי כשהיחוד לשם שמים כראוי אזי הוא תיקון נפלא שגורם נחת רוח ושמחה גדולה ויחוד גדול בכל העולמות כמבואר בספרים/ב. גם עיין תורה לב תנינא/ו שיש יחוד תחתון של צדיקים שבו תלוי היחוד העליון. וצ"ע א"כ מדוע רצה רבנו לבטל את התאוה הזו (ראה שיחות הר"ן קמא)? הרי גם בזיווג קדוש יש איזה בחי' של תאוה כחז"ל אפילו חסיד שבחסידים וכו'. נראה שהיחוד הקדוש הזה הוא לצדיקים גדולים מאד שאין להם גם את ההנאה שבעטיו של נחש.

¹ שבחי הר"ן אות יז – גם אמר: שהזיווג של הצדיק האמת, קשה עליו ענין זה. ולא די שאין לו שום תאוה כלל, כי אם אדרבא יש לו יסורין מזה ממש כמו יסורי התינוק בשעת מילה. כי ממש יסורין אלו יש להצדיק בשעת זיווג ויותר מזה. כי התינוק אין לו דעת, על-כן אין היסורים שלו גדולים כל-כך, אבל הצדיק שיש לו דעת יסוריו גדולים מהתינוק. וזה היה אצלו דבר פשוט. ואמר: שקל אדם יכול לזכות לבוא למדרגה זו. וכפי הנראה מדבריו היה שקדשותו של עצמו גבה עוד יותר ויותר.

² מדרש רבה ויקרא פרשה יד פסקה ה – ד"א אשה כי תזריע הה"ד (תהלים נא) הן בעוון חוללתי רבי אחא אמר אפי' אם יהיה חסיד שבחסידים א"א שלא יהיה לו צד אחד מעון אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבון העולמים כלום נתכוון אבא ישי להעמידיני והלא לא נתכוון אלא להנאתו תדע שהוא כן שמאחר שעשו צרכיהן זה הופך פניו לכאן וזו הופכת פניה לכאן ואתה מכניס כל טיפה וטיפה שיש בו והוא שדוד אמר (שם כז) כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני (שם נא) ובחטא יחמתני אמי. (הובא גם בילקוט שמעוני תהלים רמז תשסה)

³ ועיין שם משמואל תוריע שנת תרעד – ונראה דהנה במדרש (פ' י"ד ס"ה) הן בעוון חוללתי ר' אחא אמר אפילו אם יהי' חסיד שבחסידים אי אפשר שלא יהי' צד אחד מעון. ויש לומר דמחמת שאי אפשר בלי יצה"ר ע"כ מושך עמו נמי כחות הטומאה. וע"כ יש לומר דגם הא דאשה מטמאה בביאה אף שאין כאן טומאת מגע שהרי מגע בית הסתרים הוא אלא משום גזירת מלך, כך פירש"י. ויש לומר דהיינו טעמא דגזירת מלך משום שנמשכו עם יצה"ר כחות הטומאה.

⁴ יסוד העבודה – חלק ב פרק ח – ובמדרש ובחטא יחמתני אמי כך אמר דוד כלום ישי אבא לשם שמים כיון בלא הנאת עצמו. הא אפילו חסיד שבחסידים אי אפשר שלא יהנה.

ועיין באר מים חיים – פרשת נח – פרק ח – והנה אדם הנברא על הארץ אי אפשר שיבורא בלי שום כח הרע והפסולת כאומרו (תהלים נ"א, ז') הן בעון חוללתי ובחטא יחמתני אמי, וכמאמר חז"ל (ילקוט תהלים רמז תשס"ה) אפילו חסיד שבחסידים אי אפשר שלא יהיה צד אחד וכו' על כן אי אפשר לאדם להיות בעולם שלם בלא חטא כלל וכמאמר שלמה המלך ע"ה (מלכים-א ח', מ"ו) כי אין אדם אשר לא יחטא, כיון שמוכרח להיות נולד בכח הרע, ואך זה החטא הוא כדמיון הפסולת הנזכר אשר בעל הכלי מרוצה להיות נופל זה הפסולת ויבוא לו כלי מהנשאר, וזה אמר חטאות נעורי כלומר חטאי אינם כי אם בדמיון נעורת הפסולת הנופל מהכלי שזה בהכרח הוא, והכל צרכי כלי ואין בעל הבית מקפיד על זה, ועל כן גם אתה אל תזכרם כי הם דברים המוכרחים להיות שלא מצדי:

⁵ צדקת הצדיק – אות רסב – וזה טעם אדם כי ימות באוהל (במדבר י"ט י"ד) שממית וכו' (כמו שאמרו שם) היינו שמשים כל חיותו בזה על ידי זה נפלט גם כן כל עונג רע שהזין לנפש ואפילו כל מיני עינוגי הרשות דהיתר. שעל זה תיקנו חכמים ברכת הנהנין על כל הנאת דאכילה וראיה ושמיעה וכיוצא שעל ידי הברכה יהיה נזכר לדעת לקבל עונג זה מהשם יתברך ולא עונג גופני שזוהו התכללות קליפת נוגה בקדושה כנודע דקליפת נוגה פעמים נכללת בקדושה. מכל מקום כמעט אי אפשר לאדם לימלט מהנאת רשות בעולם הזה שהוא כרוך בעקביו על ידי עטיו של נחש. שעל זה אמרו ז"ל (ויקרא רבה ריש פרשת תזריע י"ד ה') בעוון מלא אפילו חסיד שבחסידים וכו' שלכן לא תיקנו ברכה על הזיווג שבוה כמעט אי אפשר לינצל מהרגשת עונג גופני: וזה טעם מיתה בעטיו של נחש שעל זה נגזרה המיתה וחיבוט הקבר כנודע שהוא על כל עינוגי הרשות. הגם דיש כדרך שאמרו (נדרים כ' ע"ב) בר' אליעזר דומה למי שכפאו וכו' וכן אמרינן (יבמות ק"ג סוף ע"א) ביעל דלא מתהני מעבירה דכל טובתן וכו'. ובודאי מי שבכוחו כך שלא ליהנות ממה שבו הטלת זוהמא יוכל גם כן שלא ליהנות לעולם הנאה שהוא מעטיו של נחש וכאמרם ז"ל (כתובות ק"ד). ברבי שאמר דלא נהנה מעולם הזה באצבע קטנה ובודאי נשתמש בכל צרכי עולם הזה ובקושית תוס' (עבודה זרה י"א). מלא פסקו צנון וחזרת. רק לא הרגיש עונג גופני הנמשך מעטיו של נחש. מכל מקום הרי עטיו של נחש כרוך בכל אחד ועל רבי נודע מטעם המקובלים דבאמת לא מת נראה דהוא היה נקי באמת לגמרי כל ימיו. וזה אי אפשר רק על ידי דברי תורה שמקיא חלב אמו גם הנאה דקטנות. וזה טעם מה שאמרו (תמיד ל"ב). מה יעשה אדם ויחיה ימית עצמו על דברי תורה על ידי זה זוכה לחיים נצחיים כנזכר לעיל:

⁶ ראה באר מים חיים תולדות פרק כז – ונודע מכתבי קודש האר"י ז"ל אשר אם אדם זוכה לקדש עצמו בשעת תשמיש על הכוונה הראויה בשלימות אין לך עבודה גדולה מזו וחשובה לפניו ברוך הוא עד בלתי שיעור וערך וזה מצות עשה ממש כמו פרו ורבו או מצות עונה, וגורם בזה נחת רוח ושמחה גדולה ויחוד גדול בכל העולמות.

⁷ תורה לב תנינא – ידע, שיש יחודא תתאה שפנה העולם, שהוא בכשרות גדול בקדשה ובטהרה כל כף, עד שבו תלוי יחודא עלאה. שהזיווג, דהיינו האיש והאשה, כשרים כל כף, שהיא כשרה מאד ואין בה שום שמץ פסול, וגם היא כשרה מאד, וזוויגם בכשרות ובקדשה כל כף, שבו תלוי יחודא עלאה. כי איש ואשה, וכו' שכינה שרונה ביניהם (כמו שד"ר רבתינו, וזכרונם לברכה, סוטה יז). כי יש בו י"ד ובה ה"א, שהיו יחודא עלאה. וזה הזיווג והיחודא תתאה הוא יקר מאד מאד, מאחר שפנה העולם נעשה יחודא תתאה בקדשה כזו, שבו תלוי יחודא עלאה:

י. צ"ע מדוע משתבח רבנו כל כך בייסורים שיש לצדיק בזיווג ולא בזה שיכול לקיים את המצווה בשמחה כמו שמקיים מצוות תפילין.

יא. צ"ע מדוע ניאוף נקרא פגם הברית ותאוות אכילה לא נקראת פגם הברית, עכ"פ בלשון בני"א. כי מעשה הזיווג הוא בעצם מדת ההתקשרות ששרשה ביחוד קב"ה ושכינתיה, שבאתערותא דלתתא פוגם למעלה הרבה, מאכילה בתאוה.

יב. צ"ע מדוע על כל הנאת היתר תיקנו חז"ל לברך ברכת הנהנים לבד מההנאה מתאוות ניאוף? נראה הטעם כי הנאת היתר זו היא מלווה בטומאה.

הקדמה

ונ"ל שזה החילוק בין צדיקים גדולים מאד לצדיק האמת שאע"פ שאין להם תאוות ניאוף וגם לא נהנים כמעט מהיחוד ואפילו יש להם יסורים מהמעשה, אבל עדיין לא ממאסים את התאוה הזו בתכלית עד שאומרים לבטל אותה מהעולם. בוודאי שהצדיק האמת מבין היטב כל אחד ומדרגתו כמבואר בתורה נח תנינא שהצדיק הוא כי כל בשמים ובארץ, ובוודאי נותן עצה בזה לכל אחד לפי כוחותיו, אבל בכלליות מדבר על התאוה במיאוס בתכלית מה שצדיק גדול ביותר שאינו צדק האמת לא יכול כי לא ממאס כל כך אע"פ שכבר נקי מהתאוה עצמה. וראה תורה לב תנינא¹⁷ שגם משיח יהיה ממאס מאד תאוה זו ובקנאות גדולה. (כך נ"ל מהקושיות הנ"ל ואם שגיתי הוא רחום יכפר עון)

עד כאן ההקדמה

*

תורה קז

פעם אחד דיבר מענין מיאוס והרחקת התאוה הכלליות שהיא תאוות ניאוף. ענה ואמר, הנה אכילה עכ"פ – על כל פנים נתוסף להאדם כח וחיות על ידי זה¹⁸. אבל זאת התאוה, הלא אדרבא, היא מפסדת ומזקת החיות מאד, ומתישת¹⁹ כחו של אדם מאד²⁰. בוודאי אין צריכין אותה כללית, כ"א – כי אם בשביל קיום המין לבד :

עד כאן ביאור חברותא לתורה קז תנינא

¹⁷ תורה לב תנינא – ודע, שכל אֶחָד וְאֶחָד צָרִיף לְשֹׁמֵר אֶת בְּחִינַת מְשִׁיחַ שֵׁשׁ לוֹ. כִּי כָל אֶחָד כְּפִי קִדְשָׁתוֹ וְטְהָרָתוֹ, כֵּן יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת מְשִׁיחַ, וְצָרִיף לְשֹׁמֵר מְאֹד, שְׁלֵא יִתְקַלְקַל בְּחִינַת מְשִׁיחַ שְׁלוֹ. וְעַקֵּר הַדְּבָר שֶׁבּוֹ תְּלוּי בְּחִינּוֹת מְשִׁיחַ הוּא שְׁמִירָה מְנַאֲוֵף. כִּי מְשִׁיחַ הוּא בְּחִינּוֹת חֹטֵם, בְּבְחִינּוֹת (אִיכָה ד): "רוּחַ אֲפִינּוּ מְשִׁיחַ ה'", וְנִאֲוֵף תְּלוּי בְּחֹטֵם, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (שְׁמוֹת כ): "לֹא תִנְאָף". וְאִיתָא בְּמִדְרָשׁ (רִבְּה פְּרָשׁוֹת נְשֵׂא פְּרָשָׁה י'): "לֹא תִהְיֶה אֶף, וְצָרִיף לְשֹׁמֵר עֲצֻמוֹ מְאֹד אֶפְלוּ מְרִיחַ נִאֲוֵף, כִּי הוּא פּוֹגֵם בְּחִינַת מְשִׁיחַ שְׁלוֹ, שְׁהוּא בְּחִינַת חֹטֵם כְּנ"ל. וּבְחִינַת מְשִׁיחַ הוּא שׁוֹרָה עַל אֲנְפֵי אֲוִרִיתָא, דְּהֵינּוּ הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים שְׁמֹגְלִין הַפְּנִים שֶׁל תּוֹרָה, וְשֵׁם מְרַחֵף רִיחוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, בְּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית א): "וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֵף עַל פְּנֵי הַמַּיִם". וְרוּחַ אֱלֹקִים דָּא רִיחוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ (וְזֶה וְיָחִי דָף ר.מ.), 'שְׁמֵרְחֵף עַל פְּנֵי הַמַּיִם', וַיִּמֵּם הוּא הַתּוֹרָה, כְּמוֹכָא (א): וְדַע, שְׁבְּחִינַת "רוּחַ אֲפִינּוּ מְשִׁיחַ ה'" נַעֲשֶׂה רִיחַ קְנָאָה, שְׁהוּלָף וּמְקַנָּא; בְּכָל מְקוֹם שְׁמוּצָא שֵׁם נִאֲוֵף, הוּא נַעֲשֶׂה רִיחַ קְנָאָה וּמְקַנָּא עַל זֶה לְגַדֵּל קִדְשָׁתוֹ וְטְהָרָתוֹ. וּפְעֻמִּים "מְקַנָּא וְהִיא נְטֻמָּאָה, אוֹ עֵבֶר עֲלֵיו רִיחַ קְנָאָה וְכוּ' וְהִיא לֹא נְטֻמָּאָה", (בְּמִדְבָר ה) כִּי לְגַדֵּל עֲצֻם קִדְשָׁתוֹ וְטְהָרָתוֹ, אֶף עַל פִּי שְׁלֵא נְטֻמָּאָה, הוּא מְקַנָּא עַל הַסְּתִירָה לְבַד, כִּי נִחְשָׁב פְּגָם כְּנֻגַד עֲצֻם טְהָרָתוֹ שֶׁל הָרוּחַ קְנָאָה, וְנַעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה לְפַעֲמִים גַּט. וְעַל כֵּן נִקְרָא הַגַּט "סֵפֶר פְּרִיתוֹת" (דְּבָרִים כ"ד), כִּי נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַסֵּפֶר, שְׁשֵׁם שׁוֹרָה רִיחוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, שְׁהוּא הָרוּחַ קְנָאָה כְּנ"ל. אוֹ שְׁמֻשְׁקָה אוֹתָהּ מֵיַם מְאָרְרִים, וְאִזֵּי נִבְדָּקַת אִם נְטֻמָּאָה וְכוּ' וְאִם לֹא, אִזֵּי אֲדָרְבָּא: "וְנִקְתָּה וְנִזְרַעָה וְזָרַע וְכוּ'":

¹⁸ צ"ע עיין לעיל תורה רנו

¹⁹ גט בתולד - ומתישת, ומתולד - ומתשת

²⁰ עיין ש"ע או"ח סימן רב סעיף טו

²¹ שו"ע או"ח סימן רמ סעיף (טו) שכבת הזרע הוא כח הגוף ומאור העינים, וכל זמן שתצא ביותר, הגוף כלה וחיינו אובדים; וכל השטוף בבעילה, זקנה קופצת עליו, וכחו תשש, ועיניו כהות, וריח רע נודף מפיו, ושער ראשו וגבות עיניו וריסי עיניו נושרים, ושער זקנו ושחיו ושער רגליו רבה, ושיניו נושרות, והרבה כאבים חוץ מאלו באים עליו, אמרו חכמי הרופאים: אחד מאלף מת משאר חלאים, והאלף מרוב תשמיש; לפיכך צריך אדם ליזהר:

²² בתולד - ככל (מתוקן בל"ט)

